

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้จนเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยอย่างหนึ่งที่อนุชนรุ่นหลังควรเห็นคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์ไว้ให้ดำรงสืบไป ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับภาษาไทยว่า “ภาษาไทยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ... เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาเอาไว้” ที่ทรงกล่าวว่า เราโชคดีที่มีภาษาประจำชาติ นั้น เพราะหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียได้สูญเสียเอกราชไปไม่เพียงแต่เอกราชทางการเมือง แต่หมายรวมถึงเอกราชทางภาษา เมื่อประเทศใดถูกประเทศมหาอำนาจยึดครองแผ่นดินได้ ก็จะถูกบีบบังคับให้ใช้ภาษาของผู้ครองดินแดนเป็นภาษาราชการแทนภาษาดั้งเดิมของตน เช่น พม่า มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ฯลฯ ล้วนต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ (อ้างในสมพร มั่นตะสูตร, 2526 : 1)

ปัจจุบันนี้พบว่าคนไทยกำลังสูญเสียเอกราชทางภาษา เนื่องจากภาษาไทยถูกอิทธิพลภาษาทางตะวันตกโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเข้ามาแทนที่ เพราะเรามีการติดต่อกับชาติตะวันตกมากขึ้น (เอกฉัท จารุเมธีชน, 2537 : 230) ทำให้คนไทยนำเอาคำภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ทั้งในภาษาพูด ภาษาเขียนมากขึ้น (สนั่น ปัทมะทิน, 2535 : 249)

ศักดิ์ศรี แย้มนาคา (ม.ป.ป. : 66-67) กล่าวว่า ปัจจุบันศัพท์ภาษาอังกฤษมีบทบาทเด่นที่สุดในการใช้ภาษาไทย ไม่ว่าจะโดยการพูดหรือการเขียน จะโดยความจำเป็นทางเทคนิค หรือโดยความคิดว่า คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำทันสมัย จึงใช้กันแพร่หลายในชีวิตประจำวันทุกแห่งจนเกิดความเคยชิน ในที่สุดศัพท์ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทต่อภาษาไทยเป็นอย่างมาก

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คำภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในภาษาไทยเป็นอย่างมาก สาเหตุสำคัญประการหนึ่งน่าจะมาจากหนังสือพิมพ์ อันเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรษ์ (2536 : 328) ได้กล่าวว่า คนไทยปัจจุบันนิยมอ่านหนังสือพิมพ์กันมาก จนแทบกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยที่ประสงค์จะได้รับข่าวสารต่าง ๆ

การใช้ภาษานำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์มักจะปรากฏคำทับศัพท์ที่มีการใช้เพิ่มมากขึ้นทุกวันให้เห็นอยู่เสมอ ดังงานวิจัยของ ยงยุทธ พุฒะเนียด (2532) ซึ่งศึกษาลักษณะของภาษาที่ใช้ในการบรรยายข่าวกีฬาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์และนิตยสารกีฬาภาษาไทย งานวิจัยของศศิธร ทัศนัยนา (2534) ซึ่งศึกษาลักษณะภาษาของข่าวบันเทิงในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2531 งานวิจัยของณัฐจิการ์ แสงคำ (2538) ซึ่งศึกษาสำนวนที่ใช้ในวงการกีฬาขมวจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารมวย และงานวิจัยของสรไน รอดนิศย์ (2538) ซึ่งศึกษาการวิเคราะห์ภาษาในข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย มีข้อสรุปที่ตรงกันว่า ภาษาหนังสือพิมพ์มีการใช้คำภาษาต่างประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำอาจใช้คำทับศัพท์ตามหนังสือพิมพ์มากกว่าคำไทยที่มีอยู่

นอกจากนี้ จ่านง วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์ (2529 : 205) ได้ให้ความเห็นว่าหนังสือพิมพ์บางฉบับใช้คำทับศัพท์มาก ทั้ง ๆ ที่มีคำไทยใช้อยู่แล้ว จึงเป็นผลให้ผู้อ่านใช้ตามอย่าง เพราะไม่ทราบว่ามิใช่คำไทยใช้อยู่ อันเป็นผลเสียต่อภาษาไทย และนิภา คร้ามวงศ์ (2522) ศึกษาเรื่องความเข้าใจและความคิดเห็นของผู้ใช้หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน ได้ผลสรุปว่า ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ควรใช้คำไทยมากกว่าคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ หรือหากจำเป็นต้องใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษก็ควรเขียนคำอธิบายประกอบด้วย

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์นิยมใช้คำทับศัพท์ในการนำเสนอข่าวสารอยู่เป็นประจำ ซึ่งนับเป็นข้อบกพร่องที่สำคัญอย่างหนึ่งของการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ เพราะมีอิทธิพลต่อผู้อ่านโดยเฉพาะเยาวชน ที่อาจจำไปใช้ทั้งทางด้านการพูดและการเขียน ตามที่ เจือ สตะเวทิน (2518 : 18) กล่าวว่า ในแง่ของการใช้ภาษา เยาวชนมักนำเอาภาษาหนังสือพิมพ์มาใช้พูด ใช้เขียนอยู่เสมอ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สนิท ตั้งทวี (2528 : 50) ที่ว่า ปัจจุบันนี้ ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนที่ใช้กันอยู่ในหมู่นักเรียนนักศึกษา มักได้รับแบบอย่างมาจากภาษาของสื่อมวลชนคือ หนังสือพิมพ์ และข่าวนา

รอดเหตุภัย (2526 :117-118) อธิบายว่า ภาษาเขียนที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จะเป็นแบบอย่างให้ผู้อ่านพลอยใช้ตาม โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา ซึ่งยังไม่มีทักษะการใช้ภาษามาก มักจะเข้าใจว่าภาษาที่ปรากฏในสื่อมวลชนเป็นภาษาที่ถูกต้องสละสลวย และอาจยึดถือปฏิบัติตามได้ จึงทำให้เกิดความบกพร่องในการใช้ภาษาเขียนของนักเรียน ซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับครูสอนภาษาไทย

จากการใช้ภาษาโดยเฉพาะคำทับศัพท์ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะเยาวชน อาจได้รับอิทธิพลการใช้คำทับศัพท์จากหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ดังนั้น ครูสอนภาษาไทยจึงควรนำหนังสือพิมพ์มาใช้เป็นอุปกรณ์ในการเรียนการสอนภาษาไทยในเรื่องของการใช้คำทับศัพท์ โดยชี้ให้เห็นว่าควรจะใช้คำภาษาไทยมากกว่าที่จะใช้คำทับศัพท์ตามอย่างหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์หลักสูตรรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งได้ให้ความสำคัญของจุดประสงค์หลักสูตรในข้อที่ 5 ว่า เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติและมีความภูมิใจในภาษาไทย (กรมวิชาการ, 2533 : 9) นอกจากนี้ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์ (2536 : 31-32) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาไทยควรมุ่งให้ผู้เรียนเห็นว่า การมีภาษาใช้เป็นของเราเองเป็นประโยชน์ เป็นสิ่งที่คนไทยควรภาคภูมิใจ หากไม่มีภาษาใช้จะต้องใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสาร จะเสียประโยชน์อย่างไร เป็นการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีของภาษาไทย ความนิยมที่จะใช้ภาษาไทยในกิจการต่าง ๆ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ เป็นต้น

อนึ่ง กรมวิชาการ (2538 ข. : 3-4) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์หลักสูตรของการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ท 401 ท 402 ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภาษาด้านการสะกดคำในภาษาในข้อ 2.4 ว่า ให้สะกดคำภาษาอังกฤษที่มีอยู่ในพจนานุกรม และคำที่ยังไม่ได้ระบุไว้ในพจนานุกรม แต่ใช้กันแพร่หลายแล้วให้ถูกต้อง และด้านการเพิ่มคำในข้อ 2.4 ได้กล่าวว่า ให้รวบรวมคำที่รับมาจากภาษาอื่นตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น คำภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับกีฬา เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์การใช้คำทับศัพท์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยว่ามีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่ อย่างไร ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านหลักภาษาในเรื่องของการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์วิธีการใช้คำทับศัพท์ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาคำทับศัพท์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่มีผลต่อการเขียนคำทับศัพท์ของ

นักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 15 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน สยามกีฬา ไทยโพสต์ สยามรัฐ เชียงใหม่นิวส์ กรุงเทพธุรกิจ ไทยนิวส์ แนวนหน้า ผู้จัดการรายวัน สปอร์ตพูล บ้านเมืองและวิญจักรรายวัน

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,310 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ที่กลุ่มประชากรข้อ 1.2 ที่นิยมอ่านมากที่สุด 3 ฉบับแรก ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด

2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์และข่าวสด โดยอ่านทั้งข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา และข่าวอาชญากรรม

3. วิเคราะห์เฉพาะหนังสือพิมพ์และข่าวที่กลุ่มประชากรชอบอ่านมากที่สุด 3 อันดับแรกดังกล่าว ซึ่งได้จากการส่งแบบสอบถามถามกลุ่มประชากร

4. ศึกษาเฉพาะคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา และข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 3 ฉบับที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกวัน เป็นระยะเวลา 3 เดือน รวม 276 ฉบับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบชนิดของคำและอัตราการใช้คำทับศัพท์ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษาอังกฤษที่มีผลต่อการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์
2. ได้ทราบถึงอิทธิพลของการใช้คำทับศัพท์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ที่มีผลต่อการเขียนคำทับศัพท์ของนักเรียน
3. เป็นแนวทางสำหรับครูสอนภาษาไทยที่จะนำหนังสือพิมพ์มาใช้ในการเรียนการสอนด้านการใช้ภาษาโดยเฉพาะคำทับศัพท์
4. ครูผู้สอนสามารถนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบวัดความรู้ความสามารถในการเขียนคำทับศัพท์ของนักเรียนได้
5. นักเรียนเห็นความสำคัญของคำในภาษาไทยที่มีอยู่แทนที่จะใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิเคราะห์ หมายถึง การแยกวิธีการใช้คำทับศัพท์ของหนังสือพิมพ์ เช่น การทับศัพท์คงเดิม การทับศัพท์เสียงเปลี่ยนไป การทับศัพท์ใช้คำภาษาอังกฤษซ้อน ประสมกับคำภาษาอื่น หรือการทับศัพท์ความหมายหายไป เป็นต้น

คำทับศัพท์ หมายถึง คำที่มาจากภาษาอังกฤษและนำมาใช้ในภาษาไทยตามหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีทั้งคำที่ปรากฏและไม่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525

หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่กลุ่มประชากรเลือกอ่านมากที่สุด 3 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด

การเขียนคำทับศัพท์ หมายถึง การสะกดการันต์คำทับศัพท์ และการแปลความหมายของคำทับศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์